

Politechnika Krakowska
im. Tadeusza Kościuszki

Centrum
Pedagogiki
i Psychologii

TEORIA OSOBOWOŚCI

TAYLORA HARTMANA

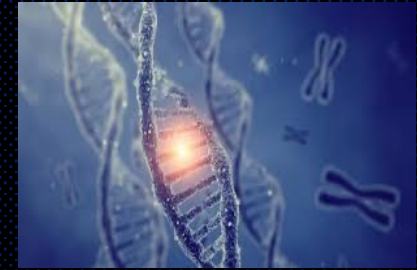
OPRACOWANIE: MGR BEATA ROMEK

Jeśli chcesz niczym zawodnik olimpijski
osiągnąć szczyt swoich możliwości,
musisz przejść wszystkie etapy pracy nad sobą,
a nie tylko te, które mogą ci się wydać ciekawe.
Dotarcie na szczyt swych możliwości oznacza,
że stałeś się człowiekiem w pełni świadomym.

Taylor Hartman

Osobowość, podobnie jak inne cechy dziedziczone genetycznie **jest ukształtowana już w chwili poczęcia** – tak jak grupa krwi czy kolor oczu. Osobowości nie dziedziczymy po żadnym z rodziców, nie wpływa na nią środowisko, w którym się wychowujemy. Naukowcy nie odkryli jeszcze wszystkich czynników kształtujących nasz prenatalny charakter.

Osobowość to stały komplet cech, który tworzy niepowtarzalną naturę każdego człowieka.

ŚWIADOMY

+

rozwinięte
pozytywne cechy
osobowości
nietypowe dla
głównego koloru

ZDROWY

+

rozwinięte wrodzone
pozytywne cechy
osobowości typowe
dla głównego koloru

NIEZDROWY

-

rozwinięte wrodzone
negatywne cechy
osobowości typowe
dla głównego koloru

CHORY

-

rozwinięte negatywne
cechy osobowości
nietypowe dla
głównego koloru

EKSTRAWERTYK

CHAOTYCZNY

IDEALISTA

KOLEJNOŚĆ
UODZEŃ

INTELIGENCJA
INTELEKTUALNA

MĘŻCZYŻNA

MOTYW GŁÓWNY

INTROWERTYK

UPORZĄDKOWANY

REALISTA

KOLEJNOŚĆ
UODZEŃ

INTELIGENCJA
EMOCJONALNA

KOBIETA

CZERWONI

Czerwoni reprezentują najbardziej dominujący i onieśmielający typ osobowości. Mają trudności z wyrażaniem swoich emocji i jest to słabość, do której zazwyczaj się nie przyznają.

CZERWONI LUBIĄ MIEĆ WŁADZĘ

- ➔ Zawsze wszystko robią po swojemu.
- ➔ Jeśli jako młodzi ludzie mieli możliwość manipulowania rodzicami i rodzeństwem, to jako dorośli nie pozwolą, by nimi kierowano.
- ➔ Cenią swoją niezależność i trudno im się pogodzić z jakimkolwiek zwierzchnictwem ograniczającym ich poczucie władzy i kontroli (nauczyciele, szefowie, policja, kler, wojsko).

CZERWONI MUSZĄ DZIAŁAĆ

- ➔ Lubią być aktywni – w szkołach, w firmach, w swoich związkach intymnych.
- ➔ Nie przejmują się takimi sprawami jak śluby czy kariera przyjaciół i znajomych.
- ➔ Jeśli da się im powód do działania, potrafią się bardzo zaangażować.
- ➔ Przyjemność sprawia im dobrze wykonana praca.
- ➔ Często są pracoholikami, ale gdy zajęcie ich nie interesuje, odmawiają jego wykonania.

CZERWONI DBAJĄ, BY ROBIĆ DOBRE WRAŻENIE NA INNYCH

- ➔ Bardzo zależy im na tym, by ludzie uważali ich za znających się na rzeczy i dobrze poinformowanych.
- ➔ Pragną, by podziwiano ich inteligencję i wnikliwość oraz ich logiczne i praktyczne umysły.
- ➔ Bardziej zależy im na szacunku niż na miłości.
- ➔ Łzy ich nie wzruszają, według nich świadczą raczej o słabości charakteru.

NIE NALEŻY BRAĆ CZERWONYCH ZBYT POWAŻNIE

- ➔ Wydaje się, że czerwoni często zachowują się wrogo i nieprzyjaźnie, ale oni po prostu przedstawiają fakty w sposób, w jaki je widzą.
- ➔ Rzadko z ich ust usłyszymy zwrot „moim zdaniem”. Niebiescy, żółci i biali bardzo poważnie traktują problemy, które poruszają. Nie zdają sobie sprawy, że czerwonym raczej chodzi o dyskusję niż pomoc, ich bawi gra o władzę.
- ➔ Nie należy angażować się zbyt emocjonalnie w spory z czerwonymi, aby nie rozczarować się, gdy czerwony rozmówca nagle straci zainteresowanie tematem.

CZERWONI TO URODZENI PRZYWÓDCY

- ➔ Pomimo surowości i rygoru służby wojskowej, wielu czerwonych wybiera karierę wojskową, by zaspokoić swą potrzebę przywództwa.
- ➔ Często mówi się o nich, że mają obsesję na punkcie władzy.
- ➔ W samochodzie zawsze zajmują miejsce za kierownicą.
- ➔ Czerwone dzieci często odczuwają frustrację, gdyż nauczyciele (często niebiescy) nie pozwalają im dominować nad resztą klasy.
- ➔ Są gotowi zapłacić każdą cenę byle tylko mieć możliwość sprawowania kontroli nad innymi.

NIEBIESCY

Życie nie może zaoferować lepszej nagrody niż szczerść i zaufanie niebieskiego przyjaciela, członka rodziny czy szefa.

NIEBIESKICH MOTYWUJE ALTRUIZM

- ➔ Chętnie niosą pomoc. Nie ma dla nich ważniejszej sprawy niż szczęście innych ludzi.
- ➔ Ich filozofią życiową jest dzielenie się z innymi , a słowo „samolubny” nie istnieje w ich słowniku.
- ➔ Często czują się nieszczęśliwi, gdy robią coś dla siebie.
- ➔ Zawsze przytrzymują ludziom drzwi, chętnie podwiozą, gdy zepsuje się komuś samochód, prowadzą działalność charytatywną, nawet poświęcają swoje życie, by pomagać potrzebującym.

NIEBIESCY POTRZEBUJĄ BLISKOŚCI

- ➔ Ponad wszystko inne pragną kochać i być kochanymi.
- ➔ Prawdziwy niebieski poświęci karierę i sukcesy, by budować udany związek intymny.
- ➔ Zaletą osobowości niebieskich jest opiekuńczość.

NIEBIESCY POTRZEBUJĄ ZROZUMIENIA

- ➔ Są zadowoleni, gdy się ich słucha, rozumie i docenia.
- ➔ Znani są z tego, że otwarcie mówią o swoich słabych stronach, byle tylko zostali dobrze zrozumiani.
- ➔ Za szansę emocjonalnej łączności z drugim człowiekiem, płacą wysoką cenę, jaką jest wrażliwość i podatność na zranienie.
- ➔ Mają złamane serce częściej niż inni, ale też przez to dużo większą część życia są zakochani.

NIEBIESCY CHĄ BYĆ DOCENIANI

- ➔ Dla niebieskich poklepanie po plecach to za mało. Wkładają olbrzymi wysiłek w ulepszanie świata i czasami potrzebują by ktoś docenił ich starania i powiedział jak są wspaniali.
- ➔ Chcą, by im dziękowano i pamiętano o ich zasługach. Potrzebują szczerzej wdzięczności.
- ➔ Są zachwyceni, gdy przyjaciele pamiętają o ich urodzinach, rocznicach i świętach, których nie zaznaczono w kalendarzu.
- ➔ Szczególnie cenią sobie osobiste dowody pamięci, np. w postaci własnoręcznie wykonanej karty pocztowej czy przyjęcia na ich cześć.
- ➔ Potrzebują delikatnej czułości i miłości.

NIEBIESCY KIERUJĄ SIĘ SILNYM POCZUCIEM MORALNOŚCI

- ➔ Motywuje ich dobre wychowanie.
- ➔ Podejmują decyzje i wydają opinie opierając się na silnym systemie moralnym.
- ➔ Przyjemność sprawia im to, że są dobrzy.
- ➔ Mają najsilniejsze poczucie uczciwości, dlatego można im zaufać.
- ➔ Wolą przegrać niż dopuścić się oszustwa.
- ➔ Z punktu widzenia etyki, są najlepszymi kandydatami na wysokie stanowiska. Niestety rzadko po nie sięgają.

ŻÓŁCI

Żółci kochają samych siebie. Dokładnie wiedzą, co sprawia im największą przyjemność i zawsze potrafią na to znaleźć czas i środki.

ŻÓŁCI LUBIĄ DOBRĄ ZABAWĘ

- ➔ Traktują życie jak przyjęcie, na którym są gospodarzami.
- ➔ Motywem działania w przypadku żółtych jest zabawa. Stosują zasadę „lepszego propozycji”, wybierając te sytuacje, w których mogą lepiej się bawić.

ŻÓŁCI POTRZEBUJĄ POCHWAŁ

- ➔ Domagają się by ich zauważano.
- ➔ Nic tak nie ożywia związku z żółtym jak pochwały i zachwyty.
- ➔ Muszą wiedzieć, że są podziwiani i doceniani.
- ➔ Często zachowują się tak, jak gdyby złapali Pana Boga za nogi, ale w rzeczywistości zdarza się im odczuwać strach czy frustrację, z czego zwierzają się tylko zaufanym osobom.
- ➔ Pochwały są dla żółtych równoznaczne z emocjonalnym bezpieczeństwem.

ŻÓŁCI PRAGNĄ WIĘZI EMOCJONALNEJ

- ➔ Beztroska i nonszalancja żółtych często sprawia, że są odbierani jakby na niczym im nie zależało.
- ➔ Potrzebują naszej uwagi, pragną, by ich głaskać i dotykać.
- ➔ Dla nich kontakt fizyczny jest oznaką szczerzej i serdecznej więzi międzyludzkiej.

ŻÓŁCI LUBIĄ POPULARNOŚĆ

- ➔ Lubią być w centrum zainteresowania.
- ➔ Akceptacja społeczna jest dla nich bardzo ważna.
- ➔ Przyjaźń odgrywa istotną rolę w ich życiu, ponieważ fakt, że są lubiani zaspokaja jedną z najważniejszych potrzeb – potrzebę aprobaty.
- ➔ Podstawą porozumienia z żółtymi jest komunikacja werbalna.
- ➔ Cenią sztukę konwersacji, choć zdarza się, że ponosi ich wyobraźnia, a wtedy z pasją oddają się plotkom.

ŻÓŁCI LUBIĄ DZIAŁAĆ

- ➔ Szybko się nudzą, dlatego wciąż szukają nowych przygód. Trudno im usiedzieć dłużej w jednym miejscu.
- ➔ Zaprzyjaźniają się z ludźmi, którzy podobnie jak oni nie pozwalają, by „proza życia codziennego” przeszkadzała im w zabawie.
- ➔ Jak na ironię, wiele osób, u których lekarze stwierdzili ADD (zespół zaburzeń koncentracji) to żółci, którzy próbują pokonać swój wrodzony problem z koncentracją.

BIALI

Biali to model ludzkiej godności.

BIAŁYCH MOTYWUJE SPOKÓJ

- ➔ Zrobią wszystko, by uniknąć konfrontacji.
- ➔ Idą przez życie omijając przykrości i cierpienia, które niesie los.
- ➔ Dobre samopoczucie jest dla nich najważniejsze, a to by okazać się dobrymi ludźmi jest sprawą drugorzędną.

BIALI POTRZEBUJĄ DOBROCI

- ➔ Cudownie reagują na okazaną im uprzejmość i troskę. Jeśli ktoś jest dla nich nieuprzejmy, zamykają się w sobie.
- ➔ Nie lubią ostrych słów i obrażają się, gdy na nich nakrzyczeć.
- ➔ Są otwarci wobec tych, którzy zachowują się życzliwie, lecz gdy wyczują wrogość, szybko się wycofują.
- ➔ Dobroć jest dla nich silną motywacją.
- ➔ Nie potrafią zrozumieć, dlaczego inni są niesympatyczni.

BIALI WYBIERAJĄ SPOKÓJ

- ➔ Cenią swoją niezależność.
- ➔ To, co czasami ludzie biorą za determinację, w rzeczywistości okazuje się uporem.
- ➔ Ci, którzy poczytują sobie umiłowanie spokoju białych za pozwolenie na apodyktyczne zachowanie, spotykają się z biernym oporem z ich strony.
- ➔ Są twardsi niż może się wydawać.

BIALI WOLĄ POZOSTAWAĆ W CIENIU

- ➔ Lubią by ich pytano o opinię, sami z siebie niechętnie wyrażają swoje zdanie.
- ➔ Cenią sobie szacunek innych, choć sami go nie szukają.
- ➔ Trzeba ich zachęcać, by powiedzieli cokolwiek o swoich umiejętnościach czy zainteresowaniach.

BIALI CENIĄ SWOJĄ NIEZALEŻNOŚĆ

- ➔ Nie lubią władzy i za wszelką cenę unikają nad sobą zwierzchnictwa.
- ➔ Nigdy nie zgadzają się, by być pod czyimś pantoflem, zwłaszcza gdy osoba nie okazuje im szacunku, na jaki zasługują.
- ➔ Lubią wszystko robić po swojemu i w czasie, który im odpowiada.
- ➔ Nie wymagają od innych zbyt wiele i nie lubią by im stawiano wysokie wymagania.
- ➔ Często spełniają najdziwniejsze prośby tylko po to, by dano im święty spokój.
- ➔ Złość i frustrację okazują tylko w sytuacjach, gdy ktoś zbyt obcesowo narzuca im swoją wolę. Nie lubią by na nich naciskać i mogą być nieprzyjemni, gdy w końcu wybuchną.

BIAŁYCH MOTYWUJĄ ODCZUCIA INNYCH LUDZI

- ➔ Są otwarci na wszelkie propozycje rozwiązywania ich problemów.
- ➔ Biali menadżerowie doceniają sugestie pracowników.
- ➔ Białe dzieci chętnie przyjmują pomoc, a studenci mają otwarte i chłonne umysły.
- ➔ Jako partnerzy w związkach są zgodni i spolegliwi.
- ➔ Zawsze troszczą się o to, by druga osoba była zadowolona.
- ➔ Chętnie spełniają oczekiwania partnera, pod warunkiem, że są to sugestie, a nie żądania.

	CZERWONI	NIEBIESCY	BIALI	ŻÓŁCI
MOTYWY	władza	intymność	spokój	zabawa
POTRZEBY	dobre wrażenie	dobroć	dobre samopoczucie	dobre wrażenie
	nieomyślność	zrozumienie	niezależność	brylowanie
	szacunek	akceptacja	szacunek	pochwały
	aprobata elity		tolerancja	aprobata
PRAGNIENIA	ukrywanie niepewności	dzielenie się niepewnością	powstrzymanie niepewności	ukrywanie niepewności
	działanie	docenienie	dobroć	szczęście
	przywództwo	niezależność	wolność	wolność
	ryzykanctwo	bezpieczeństwo	zadowolenie	przygody i rozrywki

KOLORY UZUPEŁNIAJĄCE

CZERWONO-NIEBIESKI: To najtrudniejsza kombinacja kolorów. Osoba taka dąży do celu, a potem ma poczucie winy, bo unieszczęśliwia innych ludzi. Najczęściej doświadcza konfliktów wewnętrznych, ale jest najbardziej zaradna.

CZERWONO-BIAŁY: To osoba trudna do zrozumienia. W jednej chwili agresywna i stanowcza, a następnie bierna. Jej motywem działania jest dążenie do władzy lub spokoju, a nie do intymności. Jej zachowanie jest często błędnie interpretowane. Niechętnie daje się poznać innym.

CZERWONO-ŻÓŁTY: Urodzony przywódca! Czerwony dynamicznie kieruje życiem, a żółty swoją charyzmą przyciąga ludzi.

NIEBIESKO-BIAŁY: To komfortowe zastawienie! To osoba szczerą i delikatną. Stanowczą, a jednocześnie umiejącą się przystosować.

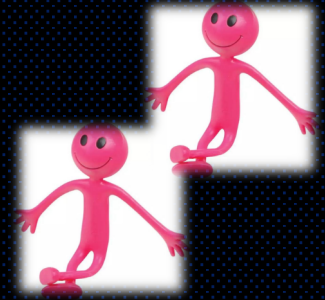
NIEBIESKO-ŻÓŁTY: Podwójna osobowość. To osoba niefrasobliwa i beztroska, która w jednej chwili może stać się poważną.

BIAŁO-ŻÓŁTY: To osoba spokojna, zwykle idąca po najmniejszej linii oporu. Nie przeżywa konfliktów wewnętrznych. To idealny rodzaj osobowości! Miło jest przebywać w towarzystwie takiej osoby.

KOLORY W RELACJACH MIĘDZYLUDZKICH

CZERWONY-CZERWONY

- silnie zmotywowani
- nie obciążeni emocjonalnie
- produktywni
- skuteczni i wytrwali
- rywalizujący
- komunikatywni
- oziębli
- aktywni

CZERWONY-NIEBIESKI

władza	← KONTRA →	bliskość
ryzykanctwo		bezpieczeństwo
samozadowolenie		zadowolenie innych
skrytość		otwartość
produktywność		perfekcjonizm
logika		emocje
niewrażliwość		nadwrażliwość
niecierpliwość		kontrolowana niecierpliwość
zawziętość		pamiętliwość
zaborczość wobec rzeczy		zaborczość wobec ludzi
buntowniczość		zgodność
arogancja		obłuda
powściągliwość i oddanie		głębia uczuć

CECHY WSPÓLNE: zaangażowanie, odpowiedzialność, przebojowość, pewność siebie, aktywność

CZERWONY-BIAŁY

władza	← KONTRA →	spokój
ryzykanctwo		bezpieczne przygody
przywództwo		potrzeba opieki
zmiennność		stabilizacja
popularność		skromność
sprawowanie kontroli		unikanie kontroli
wydawanie poleceń		wykonywanie poleceń
niecierpliwość		cierpliwość
stawianie wymagań		pobłażliwość
komunikatywność		niekomunikatywność
zamknięcie na sugestie		otwartość na sugestie
krytykanctwo		tolerancja
arogancja		poczucie niższości
obwinianie innych		poczucie własnej winy
fascynacja		pasje osobiste
nieumiejętność słuchania		umiejętność słuchania

CECHY WSPÓLNE: potrzeba szacunku, logika

CZERWONY-ŻÓŁTY

władza	←→	zabawa
potrzeba szacunku	KONTRA	potrzeba uznania
autorytet		popularność
ryzyko		ryzyko i zabawa
kontrola		swoboda
powściągliwość		emocjonalność
wydawanie poleceń		wydawanie poleceń i
		promowanie siebie
wymagania		arogancja
zaangażowanie		beztroska
zaborczość		swoboda wyboru

CECHY WSPÓLNE: potrzeba aprobaty, egocentryzm, logika

NIEBIESKI-NIEBIESKI

- intymność
- unikanie konfrontacji
- lojalność
- oddanie
- uznanie otoczenia
- perfekcjonizm
- umiejętność wnikliwej rozmowy
- namiętność
- posłuszeństwo
- zaufanie
- depresyjność
- nieugiętość
- zaangażowanie
- jakość życia

NIEBIESKI-BIAŁY

intymność
dobroć
bezpieczeństwo
niezależność
jawna niepewność
złożoność
samodzielne wykonywanie poleceń
kontrola
emocje
przerost oczekiwań
perfekcjonizm
intensywność
niecierpliwość
krytycyzm
zawziętość
konfliktowość
doradzanie i wymaganie, by się do nich stosować
wrażliwość i emocjonalność
głębia uczuć, oddanie

spokój
dobre samopoczucie
bezpieczne ryzyko
ochrona
ukryta niepewność
prostota
niesamodzielne wykonywanie poleceń
niechęć do kontroli
emocje i logika
nieśmiałość
równowaga
relaks
cierpliwość
tolerancja
pamiętliwość
unikanie konfliktów
udzielanie rad na życzenie

skrytość i komunikatywność
podatność na uczucia, oddanie

CECHY WSPÓLNE: zgodność, takt, dobre wychowanie, uprzejmość, poczucie winy, umiejętność uważnego słuchania

NIEBIESKI-ŻÓŁTY

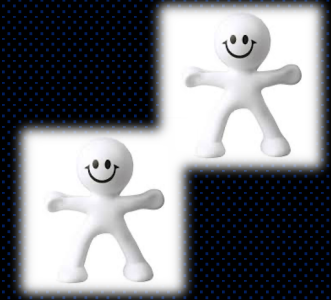
KONTRA

intymność
potrzeba uznania
dobroć
bezpieczeństwo
niezależność
emocjonalność
powaga, celowość
perfekcjonizm
kontrola
odpowiedzialność
szczerłość
skromność
podejrzliwość
nadwrażliwość
niecierpliwość
zawziętość
konfliktowość
dystans
poczucie własnej winy
pesymizm
umiejętność uważnego słuchania
interesowność
głębia uczuć, oddanie

rozrywka
potrzeba pochwał
wrażenie dobroci
ryzyko i zabawa
wolność
stałość emocjonalna
rozrywkowość
dekoncentracja
wolność
brak odpowiedzialności
nieszczerość
popularność
ufność/naiwność
niewrażliwość
dobroduszność
wybaczenie
bezkonfliktowość
bliskość
obwinianie innych
 optymizm
nieumiejętność słuchania
bezinteresowność
powierzchnowość uczuć

BIAŁY-BIAŁY

- spokój
- cierpliwość i tolerancja
- zadowolenie
- samozadowolenie
- niezdecydowanie i zwątpienie
- nieśmiałość, opieszałość

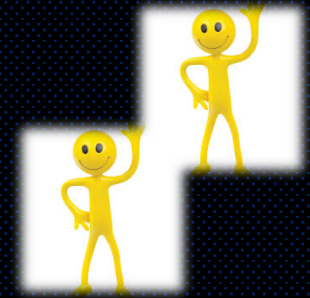
BIAŁY-ŻÓŁTY

spokój	zabawa
kontrola	bliskość
szacunek	pochwady
ochrona	wolność
stabilizacja	zmiany
nuda	fascynacja
opieszłość	życzliwość
wytrwałość	dekoncentracja
nieumiejętność okazywania uczuć	ekspresyjność w okazywaniu uczuć
wykonywanie poleceń	wydawanie poleceń, narcyzm
cierpliwość	dobroduszość
zaborczość (w zagrożeniu)	brak zaborczości
posłuszeństwo prawu	nieprzestrzeganie zasad
pamiętliwość	wybaczanie
pesymizm	optymizm
egocentryzm	niezdyscyplinowanie
umiejętność słuchania	nieumiejętność słuchania
poczucie własnej winy	obwinianie innych
przewrażliwienie	niewrażliwość

ŻÓŁTY-ŻÓŁTY

- zabawa
- potrzeba uwagi
- wolność
- wielomówność
- brak zaangażowania
- nieodpowiedzialność
- optymizm
- dociekliwość
- rozrywkowość

NA PODSTAWIE: „Kod kolorów. Typy osobowości zaszyfrowane w kolorach”
Taylor Hartman, Wyd. Amber, 1999

